

Prædiken til Anden pinsedag Joh. 3,16-21

Sammen med pinsefesten og de lyse sommernætter kommer også eksamenstiden for de unge. Nu skal der bestilles noget. Ellers risikerer man at dumpe.

Eksamen er en art domfældelse over hver enkelt. En efter en bedømmes præstationerne efter en nuanceret skala. Eksaminator opbyder al sin dømmekraft i forsøget på at være så retfærdig som mulig. Den gode bedømmer skærer ikke alle over en kam, men har blik for det særlige i hver enkelt præstation.

De unges eksamenstid minder os om, hvordan vi alle i vor daglige omgang med hinanden til stadighed bliver bedømt og selv bedømmer andre.

Dagligt falder der dom over os. Livet har sine eksaminer. Det kan vi ikke lave om på. Vi kan blot håbe på, at vore censorer besidder skønsomhed. Generaliseringer, der skærer alle over én kam, bryder vi os ikke om. Vi forventer af vore dommere, at de kan skelne og sondre individuelt og har blik for det særlige.

Den forventning gælder især vores retsvæsen med dets dommerstand. Vi kan hurtigt miste respekten for lov og ret, hvis jurister og dommere behandlede sagerne i bunker

med tolv eller tyve. Hver sag sin bedømmelse. Hver anklaget sin individuelle sagsbehandling.

At dømme betyder at skelne og sondre. Dom betyder bedømmelse. Jo mere nuanceret bedømmelsen er, des mere retfærdig anser vi dommen for at være.

Eksamenspræstationen kan være mere eller mindre tilfredsstillende. Derfor den nuancerede bedømmelsesskala. Forbryderens forseelse kan være grovere eller mildere. Derfor opererer dommerne med en strafferamme.

Både dén, der går til eksamen, og dén, der må møde i retten, får en dom at høre, - en dom, som altid består i udmåling af enten fortjeneste eller straf.

Dét, der sker ved eksamensbordet og i retssalen, er ikke noget særsyn, men er blot klare eksempler på, hvordan alle og enhver omgås hinanden i dagligdagen.

Ikke engang vores kærlighed til dem, vi holder af, kan sige sig ganske fri for at drage skel og bedømme og lønne efter fortjeneste. Jeg mener: vores kærlighed er som oftest *forkærlighed*. Vores kærlighed gælder, som vi siger: kæresten, altså den ene, der er skilt ud fra flokken, og som har fået vores højeste og fineste bedømmelse. Vi kan ikke forestil-

le os en kærlighed, der elsker alt og alle lige højt.

Og hvor vil jeg så hen med denne snak om eksamen og domstole. Jo, ser I! Når vores verdslige omgang med hinanden i den grad er gennemsyret af udmåling af straf og fortjeneste, så kan man få den tanke, at det forholder sig på samme måde med vort forhold til Gud. Man kan let få den tanke, at Gud er en censor, der efter endt skolegang i livets skole tildeler menneskebørnene karakterer, nogle over, og nogle under dumpegrænsen.

Det er nærliggende at forestille sig Guds dom som en karakterbog. Og der er da også steder i Det nye Testamente, som har givet næring til den opfattelse. Mange har holdt sig til denne karakterbogsopfattelse og udbygget den til læren om straf og belønning, - straf i form af skærsild og helvedes pinsler og belønning i form af himmelske lyksaligheder. Efter denne anskuelse er Guds dom en individuel og nuanceret bedømmelse af hvert enkelt menneskes præstation i livet. Dommedag bliver således en endegyldig skelnen mellem dem, der har kvalificeret sig til oprykning, og dem, der ikke ydede minimumspræstationen, - en skelnen som trækker et afgrundsdybt svælg ned midt igennem menneskeheden. På den ene side dumpekandidaterne og på den anden side dem med flidspræmien.

Hele denne betragtningsmåde lider af en grundskavank. Det fremgår tydeligt af 2. pinsedags nyttestamentlige bibeltekster.

Der tales rigtignok meget om dom i dagens læsestykker, der tales om et på den ene side og på den anden side, men talen er langt fra

skåret over karakterbogs-læsten. Jeg kan ingen steder få øje på denne nuancerede vurdering, der graduerer menneskene i mere eller mindre gode. Hos Johannes er der tale om grove generaliseringer. Han skærer alle over én kam. Skellet går ikke ned gennem menneskeheden, men derimod mellem Gud på den ene side og menneskene på den anden. "Gud elskede verden", ikke en lille udsøgt skare, som havde udmærket sig i hans øjne.

"Gud sendte sin søn for at frelse verden", frelse verden, står der. Der står ikke: belønne en elite, men redde dem, som ikke kan bestå prøven.

Set med Guds øjne er det ikke sådan, at nogle mennesker udmærker sig frem for andre. Set med den rene og hellige Guds øjne elsker menneskene mørket mere end lyset. Og det gælder dem alle. Bedømt efter den målestok, som hedder Gud, er menneskenes gerninger onde, - ikke nogle af deres gerninger, men dem alle.

Ikke sandt: Det er generaliseringer af format.

Lektiestykket fra *Apostlenes Gerninger* falder helt i tråd med dette. I hørte, hvordan Helligånden faldt på alle i den forsamlede skare, både jøder og grækere, både dem, der kaldte sig selv troende, og dem, som de ikke regnede for troende. Peter og alle de troende blev forbløffet over, at Helligånden således blev alle til del. Dét havde de ikke regnet med. For de tænkte nemlig ligesom vi, at Guds frelse nærmere er en belønning end en egentlig redning. Vi vil jo gerne selv have lidt ære. Vi nærmest forlanger, at Guds frelse er ret og rimelig efter vore begreber. Vi

bilder os gerne ind, at vi kan dømme lige så godt som Gud.

Pinseunderet flytter nogle grænser. Væk er det skel, som vi holder så meget af: skellet mellem os troende og de andre ugudelige. Vi er alle ugudelige efter Guds målestok.

Væk er forkærligheden for de få. Væk er den form for dom, som udmåler straf og fortjeneste. I stedet skæres alle over én kam.

Målestokken er Guds hellighed, hans fuldkommenhed, hans renhed.

Det mål er der ingen af os, som holder. Der er ikke andet håb, end at Gud vil iværksætte en regulær redningsaktion til fordel for alle os dumpekandidater.

Dette at alle grænser smuldrer, er en væsentlig side af pinseunderet. Pinse er, at Gud sender sin Helligånd til verden, ikke til en lille elite. Derfor er den bibeltekst, som vi kalder "den lille Bibel" meget velvalgt som pinsetekst. For disse ord: "således elskede Gud verden, men menneskene elskede mørket frem for lyset" - de ord kender ikke til skillelinjer mellem mennesker. Der er ikke længere grundlag for at klassificere det enkelte menneske som mere eller mindre gudeligt eller ugudeligt. Den eneste sondring, som evangeliet går ud fra, er den mellem Gud på den ene side og alle mennesker på den anden. Evangeliet går ud fra denne skelnen: dén er selve grunden til, at Gud satte sin frelse i værk. For at overvinde dette afgrundsdybe svælg mellem Gud og mennesker sendte Gud en frelser til verden. Gud elsker verden i den grad, at han vil frelse verden.

Den dom, der skal tales om i kirken, kan ikke bare omsættes til belønning eller straf.

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

Hvad skulle vi med en frelser, hvis saligheden var en belønning?

Hverken eksamenssituationen eller en retskendelse er særligt gode billeder på Guds dom. Evangeliet siger: Dette er dommen, at lyset er kommet til verden, og menneskene elskede mørket frem for lyset.

Tænk ikke på en eksamen eller en domstolsafgørelse i den forbindelse. Tænk hellere på et barn, der vil selv, men ikke kan, - skrive f.eks. Barnet hævder at kunne skrive, men kan ikke. Når så forældrene viser, hvordan det skal gøres, bliver barnet vrangvilligt, nægter at lade hånden føre af forældrene og påstår tilmed, at det er forældrene, som ikke kan skrive. Det barn er dømt i samme forstand, som Gud dømmes. Barnet dømmes i samme øjeblik, forældrene viser, hvordan det skal gøres. Forskriften, forbilledet afslører, at barnet ikke kan. Barnet dømmes sig selv ved sin egen uduelighed. Men der er ikke på nogen måde tale om en dom, som udmøntes i enten straf eller belønning.

Nu véd jeg nok, at der findes bibellæsere, som vil påstå, at netop ”den lille Bibel” trækker et skel mellem menneske og menneske, mellem de troende og de vantro. Hvis man læser på den måde, så gør man troen til en menneskelig kvalitet, en fortjeneste, en præstation, der belønnes hinsides. Og Gud bliver sine venners ven, - én der belønner rygklappere. Da er det forkert at sige om Gud, at han er kærlighed. Da skulle vi retteligt sige: Gud er forkærlighed.

Men sådan er Gud ikke. Han er en Gud, som frelser dem, som har frelse behov. De frelste står ikke til at redde. Gud kan kun redde dem, der har redning behov.

Helligånden uddeles ikke kun til dem med de rigtige meninger, men også til de andre. Troen er Guds ords gerning i os, ikke noget vi kan rose os af over for Gud.

Det eneste skel ned mellem menneskeheden, som har noget på sig, er skellet mellem den ene, rene Guds søn og alle os andre. Men det skel er underligt nok sat for at overvinde det, som skiller os fra Gud.

Igennem sin søn viste Gud os, hvordan livet skal leves. Jesus fra Nazaret er den forskrift, det forbillede, som afslører, at vi øver ondt. Han, Kristus, er den eneste, hvis gerninger er gjort i Gud; den eneste, som elskede lyset mere end mørket; den eneste, som gør sandheden; den eneste, som har opfyldt Guds vilje. Den mand, Jesus fra Nazaret, er den eneste undtagelse fra reglen om, at alle mennesker står Gud stridende for øje, som vi synger.

Der er et skel mellem på den ene side ham, den rene, og på den anden side resten af menneskeheden. Men også det skel vil Gud lade smuldre.

Gud lader sin egen forskrift gælde for vores skrift.

Kun ét menneske, den Herre Jesus, var ikke skilt fra Gud ved et afgrundsdybt skel. Hans liv vil Gud lade gælde for dit liv. Lykkeligvis! Ellers var det ude med dig.

Det er, hvad du skal have med dig fra denne gudstjeneste: Gud lader sin egen forskrift gælde for din håndskrift. Og så er der ikke længere et svælg mellem dig og Gud. Vær du glad for det!

Amen!

Leif Kallesen

tidligere Hedeager

Salmer:

15, 287, 302, 296, 280, 298